

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»
Навчально-науковий інститут педагогіки і психології
Кафедра соціальної педагогіки

Силабус освітнього компонента

СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА І СОЦІАЛЬНА РОБОТА В УКРАЇНІ

Назва курсу	Соціальна політика і соціальна робота в Україні
Веб-сайт для курсу	http://do.luguniv.edu.ua/ http://do1.luguniv.edu.ua/
Мета й завдання курсу	<p>Мета – засвоєння здобувачами вищої освіти системних знань з об'єктивних закономірностей, умов, процесів і специфічних особливостей соціальної політики, соціальної роботи, а також набуття навичок їх практичного використання; забезпечення науково-інформаційної основи для формування широко освічених і соціально активних фахівців, які усвідомлюють своє місце у сучасному суспільстві та здатних прогнозувати можливості щодо вирішення проблем соціальної політики, соціальної роботи в Україні.</p> <p><i>Завдання курсу:</i></p> <ul style="list-style-type: none">• сприяння формуванню гуманістично-орієнтованого професійного світогляду майбутнього фахівця з соціальної роботи;• розвиток особистісної динаміки студентів;• розуміння студентами основних етапів розвитку соціальної політики як науки, її видів і сучасних напрямків,• розуміння майбутніми фахівцями з соціальної роботи основ соціальної роботи в Україні;• формування бачення соціальної політики як цілісної саморегулюючої системи;• опанування основних категорій та понять соціальної політики та соціальної роботи в Україні;• формування розуміння особливостей аналізу основних суспільних процесів в Україні;• ознайомлення з методиками, нормативними документами, що визначають і регламентують заходи щодо соціальної політики;• ознайомлення з засобами, формами, методами адресної допомоги в діяльності фахівця з соціальної роботи.
Тривалість курсу	3 кредити, 90 годин Лекції – 18 год. (денна форма навчання), 8 год. (заочна форма навчання). Практичні заняття – 18 год. (денна форма навчання), 8 год. (заочна форма навчання). Самостійна робота – 54 год. (денна форма навчання), 74 год. (заочна форма навчання)
Результати навчання	Вивчення курсу сприяє: <i>Формуванню інтегральної компетентності:</i> здатності вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері соціальної роботи, соціальної педагогіки і практичної психології або у процесі навчання, що передбачає застосування певних соціальних, соціально-педагогічних та психологічних теорій та методів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Набуття загальних компетентностей:

- Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.
- Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Набуття спеціальних компетентностей:

- Знання і розуміння сутності, значення і видів соціальної роботи та основних її напрямів (психологічного, соціально-педагогічного, юридичного, економічного, медичного).
- Знання і розуміння нормативно-правової бази стосовно соціальної роботи та соціального забезпечення.
- Знання і розуміння організації та функціонування системи соціального захисту і соціальних служб.
- Здатність ініціювати соціальні зміни, спрямовані на піднесення соціального добробуту, організувати та надавати індивідуальну і групову психологічну допомогу.
- Здатність до розробки та реалізації соціальних проєктів і програм спільно з європейськими та євроатлантичними інституціями.
- Здатність до застосування методів менеджменту для організації власної професійної діяльності та управління діяльністю соціальних робітників і волонтерів, іншого персоналу.
- Здатність взаємодіяти з клієнтами, представниками різних професійних груп та громад, встановлювати і підтримувати професійні відносини, співпрацювати з профільними фахівцями, професійними організаціями, іншими зацікавленими сторонами щодо виконання професійної діяльності.
- Здатність виявляти і залучати ресурси організацій-партнерів з соціальної роботи для виконання завдань професійної діяльності.
- Здатність до сприяння підвищенню добробуту і соціального захисту осіб, здійснення соціальної допомоги та надання підтримки тим, хто перебуває у складних життєвих обставинах.

Вивчення курсу повинно забезпечити досягнення здобувачами таких програмних результатів навчання:

- Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування професійних і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними подіями та явищами.
- Ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання у сфері соціальної роботи, соціальної педагогіки, практичної психології, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід.
- Теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки.
- Розробляти перспективні та поточні плани, програми проведення профілактичних та просвітницьких заходів, заходів психологічної допомоги у

	<p>формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо відповідно до вимог замовника, оперативно приймати ефективні рішення у складних ситуаціях.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Використовувати спеціалізоване програмне забезпечення у ході розв'язання професійних завдань. - Критично аналізувати й оцінювати чинну соціальну політику країни, соціально-політичні процеси на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях. - Використовувати методи профілактики для запобігання можливих відхилень у психічному розвитку, порушень поведінки, міжособистісних стосунків, для розв'язання конфліктів, попередження соціальних ризиків та складних життєвих обставин. - Визначати зміст співпраці з організаціями-партнерами з соціальної роботи, розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування соціальних, соціально-педагогічних та психічних явищ в контексті виконання професійних завдань. - Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна соціальна допомога. - Встановлювати та підтримувати взаємини з клієнтами на підґрунті взаємної довіри та відповідно до етичних принципів і стандартів професійної діяльності, надавати їм психологічну підтримку й наснажувати клієнтів. - Налагоджувати співпрацю з представникам різних професійних груп та громад; використовувати стратегії індивідуального та колективного представництва інтересів клієнтів. - Виявляти сильні сторони та залучати особистісні ресурси клієнтів, ресурси соціальної групи і громади для розв'язання їх проблем, виходу із складних життєвих обставин; складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій. - Виявляти етичні дилеми та суперечності у професійній діяльності та застосовувати засоби супервізії для їх розв'язання. - Демонструвати толерантну поведінку, виявляти повагу до культурних, релігійних, етнічних, гендерно-вікових та інших відмінностей, розрізняти вплив стереотипів та упереджень. - Конструювати процес та результат соціальної роботи в межах поставлених завдань, використовувати кількісні та якісні показники, коригувати план роботи відповідно до результатів оцінки. - Визначати зону професійної відповідальності та взаємодіяти з різними фахівцями, органами, установами, організаціями щодо виконання завдань професійної діяльності. <p><i>Soft skills:</i> уміння вирішувати складні проблеми; контекстне мислення; вміння налагоджувати міжособистісні контакти; вміння прогнозувати; гнучкість, швидка адаптація до змін, оцінка та прийняття рішень та ін.</p>
<p>Теми</p>	<p>Тема 1. Сутність і зміст соціальної політики держави. Поняття соціальної політики, її об'єкт і суб'єкт. Напрями, завдання та принципи соціальної політики. Соціальна держава та роль соціальної політики у її формуванні.</p> <p>Тема 2. Сучасні моделі соціальної політики. Зародження, формування і становлення соціальної політики. Класифікація моделей соціальної політики: поняття, значення та варіативність підходів.</p>

	<p>Ідеологічні критерії моделювання соціальної політики: консервативна, ліберальна, соціал-демократична та соціалістична моделі. Національні моделі соціальної політики: порівняльний аналіз</p> <p>Тема 3. Світові тенденції розвитку та реформування соціальної політики в Україні. Вплив глобалізації на формування соціальної політики. Тенденції розвитку соціальної політики європейських держав. Особливості формування соціальної політики в Україні: становлення нормативно-правової бази та стан реалізації основних завдань.</p> <p>Тема 4. Система соціального захисту населення України. Поняття соціального захисту та соціальної безпеки. Структура системи соціального захисту. Розвиток системи соціального захисту в Україні в умовах ринкової економіки з врахуванням зарубіжного досвіду.</p> <p>Тема 5 Захист соціально вразливих категорій населення. Соціальне нормування та бідність як соціальне явище. Соціальна допомога: сутність, завдання, принципи. Правові засади та основні складові соціального захисту осіб з інвалідністю. Види і порядок надання соціальних пілг ветеранам війни, праці та військової служби. Загальна характеристика правового статусу та соціального захисту ветеранів війни, праці і військової служби. Соціальна політика щодо підтримки внутрішньо-переміщених осіб.</p> <p>Тема 6. Правові та соціальні гарантії захисту сімей та дітей в Україні. Понятійно-категоріальний апарат державної сімейної політики. Принципи та напрями державної сімейної політики в Україні. Державна підтримка сімей із низьким рівнем доходів в Україні. Державна підтримка сімей із дітьми в Україні. Урядові і галузеві документи, що забезпечують дотримання законодавства в галузі охорони дитинства. Соціальні гарантії захисту дітей в Україні.</p> <p>Тема 7. Молодіжна соціальна політика. Молодь як особлива складова суспільства. Структура молоді. Соціальна активність молоді як соціально-економічна категорія. Соціальна активність молоді і розвиток суспільства. Молодіжна політика як складова частина соціальної політики держави. Допомога молодим людям у здобутті освіти та фаху. Державна політика щодо працевлаштування молоді. Державна підтримка молодих сімей та сімей з дітьми. Державна допомога в забезпеченні молоді житлом. Молодіжні організації і їхнє місце у розробці і реалізації молодіжної політики.</p> <p>Тема 8. Соціальна політика щодо осіб з інвалідністю. Поняття інвалідності, її причини та види. Безпека праці: основні норми та правові механізми забезпечення. Правові засади та основні складові соціального захисту осіб з інвалідністю. Реабілітаційні та адаптаційні програми для осіб з інвалідністю. Пенсійне забезпечення осіб з інвалідністю.</p> <p>Тема 9. Державне пенсійне страхування та недержавні пенсійні фонди Головні риси пенсійних правовідносин. Закон України "Про пенсійне забезпечення". Основні поняття та види соціального страхування. Пенсійне страхування. Види пенсійних систем. Державне та недержавне пенсійне страхування. Недержавні пенсійні фонди. Сучасний стан, проблеми розвитку та завдання реформування пенсійної системи України.</p>
<p>Орієнтація (на кого</p>	<p>для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти здобувачі спеціальності 231 Соціальна робота, освітня програма «Соціальна робота. Соціальна педагогіка. Практична психологія»</p>

розрахований курс)	
Резюме викладача	Краснова Наталія Павлівна – доцент кафедри соціальної педагогіки, кандидат педагогічних наук, доцент. http://luguniv.edu.ua/wp-content/uploads/2022/10/Krasnova-Nataliya-Pavlivna.pdf
Інформація для підтримання зв'язку з викладачем	Консультативну допомогу здобувачі вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 231 Соціальна робота, освітня програма «Соціальна робота. Соціальна педагогіка. Практична психологія» можуть отримати, звернувшись безпосередньо до викладача, який проводить заняття, або з письмовим запитом на електронну пошту викладача за адресою: e-mail: krasnova.natulya@gmail.com
Попередня підготовка	«Україна в контексті європейської історії та культури», «Інформаційно-комунікативні технології в професійній діяльності», «Усна й письмова комунікація та академічна риторика», «Історія, теорія і практика соціальної роботи».
Як навчатися?	Вивчення курсу передбачає формування фахових компетентностей, які складають важливе підґрунтя професійної компетентності здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 231 Соціальна робота за освітньою програмою «Соціальна робота. Соціальна педагогіка. Практична психологія» Лекція передбачає взаємодію лектора зі здобувачами при розкритті системи уявлень щодо тих чи інших явищ, процесів, понять курсу, допомагає здобувачам осмислити проблему й дійти певного висновку, спонукає їх до цілеспрямованої практичної діяльності. Практичне заняття передбачає організацію викладачем детального розгляду здобувачами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння і навички їх практичного застосування через індивідуальне виконання відповідно до сформульованих завдань. Самостійна робота здійснюється як під час аудиторних, позааудиторних занять, без участі викладача, так і під його безпосереднім керівництвом. Зміст самостійної роботи за темами визначається робочою програмою освітнього компонента. Визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та інформальній освіті, відбувається за процедурою визнання результатів навчання (http://surl.li/bihoc).
Навчальні матеріали	Базові: <ul style="list-style-type: none"> • Біль М. Стратегічні імперативи соціального захисту мобільних громадян України. <i>Modern Economics</i>, 2018. №11. С. 26–33. • Бондаренко С. М., Бугас Н. В. Соціальна політика держави як основа забезпечення соціального розвитку. <i>Державне управління : удосконалення і розвиток</i>. URL : http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/2_2021/42.pdf • Деріга В. В. Соціальна і гуманітарна політика. Миколаїв: ЧДУ ім. Петра Могили, 2012. 178 с. • Землянська Н., & Семігіна Т. Зміст соціальної роботи з трудовими мігрантами з огляду на специфіку мобільності робочої сили. <i>Актуальні проблеми соціальної педагогіки та соціальної роботи</i>. Умань: ВІЗАВІ, 2019. С. 50–53. • Кочемировська О. А., Пишуліна О. М. Основні напрями оптимізації системи соціального захисту в Україні. Київ : НІСД, 2017. 54 с.

- Краснова Н. П. Особливості Інтернету як агента політичної соціалізації молоді на сучасному етапі розвитку українського суспільства. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*. 2017. №7 (312) червень. Ч. 1. С. 78-88.
- Кривоконь Н. І. Проблеми соціальної роботи та соціальної політики в Україні: навчальний посібник. Чернігів: Чернігівський державний ехнологічний університет, 2018. 320 с.
- Історія та теорія соціальної політики України: навч. посібн. / А.О. Ярошенко, Т. В. Семигіна, Н.В. Сухицька. За ред. А.О. Ярошенко. Київ, НПУ імені М.П. Драгоманова, 2018. 289 с.
- Політична влада і опозиція в Україні: порівняльний аналіз із зарубіжними країнами: монографія / за заг. ред. Ф. М. Рудича. К.: ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України. 2017. 488 с.
- Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.
- Чанишева Г. Соціальна політика: поняття, цілі та правове забезпечення. *Підприємство, господарство і право. Трудове право*. 2020. №11. С. 80–85.
- Global Social Work Statement of Ethical Principles /IASSW, 2018. URL: <https://www.iassw-aiets.org/2018/04/18/global-social-work-statement-of-ethical-principles-iassw/>
- Lovelock R., Lyons K., Powell J. Reflecting on social work: discipline and profession. London: Routledge, 2017. 262 p.
- Yurkiv, Y., & Krasnova, N. Civil Socialization of Youth in the Conditions of the Postmodern. *Information Society*. Postmodern Openings, 2021, 12(1), 74-90.

Додаткові

- Бадида А.Ю. Соціальна держава в умовах глобалізації: монографія. Ужгород: РІК-У, 2019. 200 с.
- Бондаренко С.М., Касич А.О. Використання концепції загального управління якістю (TQM) в органах місцевого самоврядування. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2017. № 2. URL : <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1029>
- Головня О. М. Державна політика соціального розвитку України в контексті забезпечення стабілізації економіки: (теорія, методологія, перспективи): монографія / О. М. Головня. Запоріжжя, 2017. 492 с.
- Денисенко, І. Д. & Свистун, І. Ю. Роль громадських організацій у розробці та реалізації соціальної політики в Україні за нових умов розвитку суспільства. *Сучасне суспільство: політичні науки, соціологічні науки, культурологічні науки*, Випуск 2 2019. URL : <http://journals.hnpu.edu.ua/index.php/politology/article/view/3120>.
- Лаврук О. Сутність поняття державної політики. Університетські наукові записки, 2018. № 67-68. С. 254–263.
- Моторнюк У.І. Соціальна політика як необхідна умова функціонування соціальної держави. *Економіка та держава*. 2016. № 12. URL : http://www.economy.in.ua/pdf/12_2016/7.pdf
- Приступа М. І. Концептуальні підходи до формування сутності поняття «соціальна політика». *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Випуск 25. Частина 2. 2017. С. 114–117.
- Про затвердження Положення про Міністерство соціальної політики України: Постанова Кабінету Міністрів України від 17.06.2015 №423 / Кабінет Міністрів України. Режим доступу:

	<p>http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/423-2015-%D0%BF- пункт 3 - (Законодавство України).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Система соціального захисту та соціального забезпечення в Україні: реальний стан та перспективи реформування. К.: Центр громадської експертизи, 2019. 112 с. • Смагло О. В. Соціальна політика: реалії та перспективи. <i>Причорноморські економічні студії</i>. Випуск 38-2. 2019. С. 70–73. • Соціальна робота з сім'ями: теорії, моделі, ефективні практики: колективна монографія / за редакцією В. Петровича, С. Чернети. Луцьк: ФОП Гадяк Жанна Володимирівна, друкарня «Волиньполіграф». 2021. 342 с. • Соціальна політика в Україні : монографія / О. В. Макарова ; Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи НАН України. Київ, 2017. 244 с. • Ornellas, A., Spolander, G., and Engelbrecht, L. K. (2018). The global social work definition: Ontology, implications and challenges. <i>Journal of Social Work</i> 18(2), 222–240. • IASSW, IFSW (2020). Global Standards for Social Work Education And Training. Retrieved from: https://www.iassw-aiets.org/global-standards-for-social-work-education-and-training/ <p style="text-align: center;">Інформаційні ресурси</p> <ul style="list-style-type: none"> • Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: http://www.nbuv.gov.ua • Національна академія педагогічних наук України URL: https://naps.gov.ua/ua/ • Державна служба статистики України URL: http://www.ukrstat.gov.ua/ • Офіційний портал Верховної Ради України. URL: https://www.rada.gov.ua/ • Міністерство освіти і науки України URL: https://mon.gov.ua/ua • Міністерство соціальної політики України. URL: https://www.msp.gov.ua/ • Бібліотека Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. URL: http://libr.luguniv.edu.ua/ • Онлайн калькулятори, формули, розрахунки. CALCULAT.ORG. URL: https://www.calculat.org/ua/ • Цифровий репозиторій Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. URL: http://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/ • Free Harvard Citation Generator. URL: https://www.citethisforme.com/citation-generator/harvard
Необхідне устаткування	Наявність мультимедійного обладнання, доступу до мережі Internet.
Спільні / індивідуальні види навчальної діяльності	Лекція (оглядова/тематична; лекція-бесіда, лекція-візуалізація) Практичні заняття (презентація / дискусія / повідомлення / виконання вправ та завдань/ самостійна робота з джерелами інформації).
Форми контролю	<i>Методи самоконтролю:</i> уміння самостійно оцінювати свої знання. <i>Поточний контроль</i> здійснюється за допомогою тестування; усного опитування; письмового контролю, контрольна модульна робота. <i>Підсумковий контроль</i> – залік.

	Підсумковий контроль є сумою оцінок, отриманих здобувачем за виконання практичних завдань, контрольних модульних робіт, завдань для самостійної роботи. Максимальна оцінка становить 100 балів. Мінімальна кількість балів для отримання заліку – 50.		
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду діяльності)	Вид діяльності	Критерії оцінювання	Бали
	Виконання практичних занять	Всі завдання виконані вчасно, обґрунтовані, повні, вірні, з використанням основної та додаткової літератури.	0-60
	Виконання завдань для самостійної роботи	Всі завдання виконані вчасно, обґрунтовані, повні, вірні, з використанням основної та додаткової літератури, носять творчий характер. Представлені вчасно для перевірки викладачем.	0-20
	Контрольні модульні роботи	Представлено вірні й повні відповіді на тестові завдання модульного контролю	0-20
	Усього за курс		100
Критерії рейтингу			
Шкала оцінювання: національна та ECTS			
Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
83-89	B	Добре	
75-82	C		
63-74	D		
50-62	E	Задовільно	
21-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-20	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
Формат і політика курсу	<p>У курсі «Соціальна політика та соціальна робота в Україні» логічно об'єднані тематичні блоки, що включають лекції, практичні заняття, поточні тестування, контрольні модульні роботи, консультації, спрямовані на формування програмних результатів.</p> <p>Практичні заняття включають елементи опитування, письмового тестування, бесід та обговорення, виконання практичних завдань та завдань для самостійної роботи.</p> <p>Здобувач і викладач несуть спільну відповідальність для досягнення мети курсу, поважають один одного, неупереджено ставляться до думок і позицій інших щодо тих чи інших питань курсу.</p>		

	Викладач консультує здобувача щодо роз'яснення змісту і особливостей виконання практичних завдань, завдань для самостійної роботи, питань, які були недостатньо зрозумілі під час вивчення курсу.
Забезпечення виконання принципів академічної доброчесності	<p>У процесі роботи необхідно дотримуватися Положення про академічну доброчесність учасників освітнього процесу ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» (http://luguniv.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/polojakademdobro2.pdf), відповідних принципів академічної доброчесності.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Письмові роботи, презентації мають бути авторськими, оригінальними. - Письмові роботи мають бути оформлені згідно встановлених правил, з урахуванням вимог до цитування, подання відповідних покликань. - Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.
Feedback курсу	Зворотній зв'язок здійснюється на основі чату, системи повідомлень на сторінці курсу на освітньому порталі ЛНУ імені Тараса Шевченка – Digital Office, за допомогою платформ Google Meet, Microsoft Teams.